

„Изчисления в облак“ в дейността на адвокат или юрисконсулт

Анелия Минчева

Abstract: *This paper describes special range of issues related to the activities of lawyer and legal adviser, which are presented in the light of two branches. The first branch is related to the use of Cloud Computing services within the field of activity or by which the activity is performed. The second branch is related to the extension of the problems associated with these services or for which the activity is performed.*

Key words: *Clouds computing, lawyer, legal adviser, Bulgarian legal field, legal issues, IT Technologies and Clouds Services and models.*

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Новите информационни и комуникационни технологии (ИКТ) се развиват все по – динамично, като придобиват самостоятелен облик в една нова среда извън досега познатата ни. „Изчисления в облак“ (ИО)²⁹⁷ (*анг. ез. „Clouds computing“*) са нововъведени услуги към тази среда, които дават възможност за по-разширено използване на ИКТ. Наличие на посочените услуги има в банковата сфера, в комуникациите, в бизнеса, при потребителите (*индивидуални или предприятия*) и др. На базата на нарастващото въвеждане и използване на ИО, услугите се прехвърлят и в една следваща област – правната. От възникнали проблеми в правоотношенията, свързани с ИО и тяхната реализация, до осъществяващите се престъпни прояви чрез тях, се порождават нови предизвикателства по отношение на дейността на процесуалния представител - адвокат или юрисконсулт. В настоящото изложение се разглежда именно този кръг от правни проблеми, които са представени в светлината на две направления. Първото направление е във връзка с използването на тези услуги в самата сфера на дейност или ИО, чрез които се извършва дейността на процесуалния представител, а второто е във връзка с разширение на обхвата на проблематиката или ИО, заради които се извършва дейността на процесуалния представител.

2. ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТ НА АДВОКАТ ИЛИ ЮРИСКОНСУЛТ, ЧРЕЗ ИЗПОЛЗВАНЕ НА „ИЗЧИСЛЕНИЯ В ОБЛАК“

Дейността на адвокат или юрисконсулт чрез използване на ИО е едно ново „явление“ в българската правна област. Затова следва да се представи: какво е значението на термина ИО, какво следва да се разбира от осъществявана дейност от адвокат или юрисконсулт чрез ИО и правни проблеми при използване на ИО.

2. 1. Значение на ИО

ИО е сравнително ново понятие и няма единно значение. Едно от определените за него е, че ИО представлява набор от технологии и модели на услуги, насочени към използване и предоставяне на информационни приложения, базирани в Интернет, капацитет за обработка, съхранение и памет [1]. Обикновено се правят по един от трите модела (*или комбинация от тях*): IaaS (Infrastructure as a Service) - Инфраструктура, като услуга; PaaS (Platform as a Service) - Платформа, като услуга и SaaS (Software as a Service) - Софтуера, като услуга [2].

2. 2. Какво се разбира от осъществявана дейност от адвокат или юрисконсулт, чрез ИО?

– *Относно значението на дейност на адвокат*

Според чл. 2, ал. 1 от Закон за адвокатурата (ЗА) упражняването на адвокатската професия е дейност, предвидена в Конституцията, за правно съдействие и за-

²⁹⁷ Приет термин, съгласно официален превод в Становище 05/2012 относно изчисленията в облак, Работна група за защита на личните данни, ТЕН/452, Изчисленията в облак (cloud computing) в Европа, Европейският икономически и социален комитет, Брюксел, 26 октомври 2011 г и др .

щита на свободите, правата и законните интереси на физическите и юридическите лица. Тя включва, според чл. 24, ал. 1, т. 1-3 от ЗА, устни и писмени консултации и становища по въпроси на правото; изготвяне на всякакви книжа - молби, тѣжби, заявления, жалби и други, свързани с възложената от клиента работа; представителство на доверителите и подзащитните и защита на правата и законните им интереси пред органите на съдебната власт, административните органи и служби, както и пред физически и юридически лица. В момента, според „Списък на действащите адвокати в Република България за 2013г.“ публикуван в ДВ бр. 9, от 01. 02. 2013г., те общо с младшите адвокати са 12 003 броя.²⁹⁸

– *Относно значението на дейност на юрисконсулт*

Няма действащо легално определение за дейност на юрисконсулт. Според чл. 2 от Проект за Закон за юрисконсултите (ЗЮ),²⁹⁹ юрисконсултът оказват правна помощ и процесуална защита на субектите, с които е в служебни или трудови правоотношения. До настоящият момент няма обединена информация³⁰⁰ за броя на действащи юрисконсулти в Република България.

От горе изложеното за дейност на адвокат или юрисконсулт могат да се извлекат следните общи изводи:

- те извършват определена дейност, свързана с правно съдействие;
- те осъществяват процесуална защита на определени субекти.

Възможно е обаче част от дейността на адвокат или юрисконсулт да се осъществява и чрез помощта на ИО. Тогава едно общо определение за тази дейност, ще изглежда по следния начин: **извършване на определена дейност, свързана с правно съдействие и осъществяване на процесуална защита на определени субекти, чрез използване изцяло или отчасти на ИО в нея.** Могат да се представят, като примери: консултации и становища по въпроси на правото в средата на „Облак“; изготвяне чрез ИО на всякакви книжа - молби, тѣжби, заявления, жалби и други, свързани с възложената от клиента работа и др. При използване им обаче възникват следните правни проблеми: до колко е възможно и правно регламентирано ли е използването на ИО в една такава специфична среда на дейност и следва ли, поради нередламентиране на дейността на юрисконсулт, положението му, свързано с използване на ИО, да се различава от това на адвокат? Тези проблеми ще бъдат разгледани по-надолу в изложението.

2. 3. Използване на ИО в дейността на адвокат или юрисконсулт по света

В редица държави ИО участват с широка приложимост, като тенденцията е за растеж.³⁰¹ Избрани са примери за участие на ИО в правната дейност, които обхващат две разделения: изцяло използване на ИО в дейността на процесуален представител (*Виртуален правен офис*) и използването им частично, като услуги във вид на използвани инструменти (*DirectLaw* и *MyCase*).

– *Виртуален правен офис (ВПО)*

ВПО се среща на различни термини на Английски език, като „Virtual Law office“, „Digital law“, „Law Online“, „eLawyering“ и др. Първият записан ВПО се счита, че е създаденият от Andrew Woolley през 1996г. в Англия, с наименование „Woolley & Co“.³⁰² Една от дефинициите на ВПО, като английски термин „eLawyering“, е че е адвокатска кантора, която осигурява правни онлайн услуги, които предоставя на потребителите

²⁹⁸ Повече информация и справки в Регистрите на адвокатурата, които са създадени на основание разпоредбите на чл 147-148 от ЗА и Наредба №3 на Висшия адвокатски съвет от 29 10 2004г за водене и съхраняване на регистрите от адвокатските съвети Достъпни на Интернет адрес: <http://www.bar-register.bg/public/>

²⁹⁹ Законопроект за юрисконсултите: №554-01-32, 18 03 2005г, 39-то НС.

³⁰⁰ Съществуват в Проект ЗЮ предвидени текстове за създаване на регистър.

³⁰¹ Повече информация, относно Cloud Computing и класация на най - развитите държави е достъпна на Интернет адрес: <http://cloudscorecard.bsa.org/2013/index.html>

³⁰² http://en.wikipedia.org/wiki/Virtual_law_firm

директно или чрез платформи. През януари 2000г., идеята, че е начин за предоставяне на правни услуги, бе официално призната от президента на Американската асоциация на юристите William Paul.

В момента съществуват сравнително голям брой действащи ВПО³⁰³ [3]. Един широко приложим е основаният от адвокат Stephanie Kimbro - Virtual Technology Law Office, по-известен като VLOTech³⁰⁴, представляващ готов разработен пакет на ВПО, чрез SAAS (Software-As-A-Service) система.³⁰⁵

По отношение на правната основа за действие на ВПО все още няма обща регламентация. Някои разгледани моменти са посочени в настоящото изложение, но проблематиката за общо регламентиране остава като актуална тема занаяпред. През 2012г. Постоянната комисия по професионална отговорност в Калифорния достигна до извод за равенство между практикуващи адвокати с ВПО и адвокати, практикуващи в традиционен офис, но при условие че първите вземат допълнителни мерки, с които да се потвърди, че правилно се справят с етични въпроси, повдигнати от различни проблеми на ВПО [4]. Споделя се мнението, че в посоченото становище мотивирано се предоставят и насоки за всички адвокати, които използват външни мрежи с клиенти [5]. Друг разгледан правен проблем е дали практикуващи адвокати с ВПО трябва да си "осигурят лиценз" в друга юрисдикция. Виртуалната правна практика обикновено се свързва с онлайн доставка на правни услуги, както е описано по-горе, а адвокати, извършващи виртуална практика, трябва да предоставят правни услуги, които се отнася само до законите на държава, в която те са лицензирани/регистрирани. Но ако методите за предоставяне на правни услуги или работа с клиентите се осъществяват във физическо място, различно от това, за което адвокатът е лицензиран/регистриран, какво следва? Ключовият фактор е, че адвокатът практикува правото на юрисдикция, за която е лицензиран/регистриран и че ВПО има уеб портал, който във всяка юрисдикция, може да намери и прочете онлайн. Адвокатът поставя във ВПО съответните „Условия за ползване на сайта“ и го прави ясно и точно във всеки процес на регистрация за клиент в портала, т. е. услугите, за които кантората практикува е с разрешената по законите юрисдикция. Това не е подвеждащо за обществеността, нито е извън извършване на разрешената адвокатска дейност [6]. Съществуват и много други правни проблеми по отношение въвеждане на ВПО, които настоящото изложение не обхваща, а следва да се разгледат и изследват.

- частични въведени ИО, като услуги във вид на използвани инструменти в дейността на адвокат или юрисконсулт

Съществуват разнообразни по вид инструменти с ИО, които непрекъснато се разрастват и допълват. Примери за такива са: **DirectLaw**³⁰⁶ - продуктът предоставя на адвокати, както и на клиенти, онлайн достъп до данни на клиента. Той също така дава възможност за избор на инструменти за автоматизиране на някои онлайн правни услуги; **MyCase**³⁰⁷ - продуктът описва в себе си "социално управление на практиката", като предоставя комуникация с клиента и управление на практиката за модерен правен офис. Използването на инструменти с ИО обаче имат различни положителни и отрицателни страни. Тяхната положителна характеристика е: дематериализация, лесен достъп, динамично разпределение, обединение на ресурсите, заплащане в зависимост от ползването и др. Но има и редица нерешени проблеми, като: многобройни стандарти; липсата на управляващ орган, който да следи за тяхното спазване; Интернет уязвимост, както и прекъсвания, свързани с инциденти, атаки от кибер

³⁰³ Примери за действащи ВПО са: www.illinoisdivorce.com, www.njchapter13.com, www.mdbankruptcy.com, www.visalaw.com и www.mdfamilylawyer.com

³⁰⁴ Достъпен на Интернет адрес: <http://www.totalattorneys.com/>

³⁰⁵ Повече информация на Интернет адрес: <http://virtuallawpractice.org/tag/vlotech/>

³⁰⁶ Достъпен на Интернет адрес: <http://www.directlaw.com/>

³⁰⁷ Достъпен на Интернет адрес: <http://www.mycase.com/>

престъпници и др. ; рискове, свързани с делокализацията на данни и тяхната обработка в друга държава, която си има собствена нормативна уредба; неуточнени права и задължения, както на потребители, така и на доставчици на ИО и др. [7]. Тези проблеми се отнасят и към използване на ИО в дейността на адвокат или юрисконсулт, като следва да се отбележи, че поради по-специализираната сфера на дейност, те формират освен общите и други по-специфични, като по-засилена сигурност в запазване на данни на клиенти и кореспонденцията с участниците в изпълнението на дейността, по-широко ограничаване на Интернет уязвимостта и др. В настоящото изложение се поддържа твърдението, че „Интернет базирани юридически приложения все още не са в състояние напълно да се конкурират с характеристиките, стабилността и срок на изпитаните настолни приложения и Интернет принуждава правните офиси да се реструктурират“[8], като следва да се добави, че това е изключително актуално и за българската правна среда.

2. 4. Използване на ИО в дейност на адвокат и юрисконсулт в България

Посочените варианти в т. 2. 3. за участие на ИО реално могат ли да се приложат и в България? По-надолу ще се разгледа поставения въпрос в следния вид:

- от гледна точка на изцяло въвеждане на ИО или ВПО

С действащото законодателство по отношение на адвокат и откриване на ВПО е в противоречие със закона. В чл. 40, ал. 6 от ЗА адвокатът е задължен да има кантора в населеното място в района на адвокатската колегия, чийто член е. Като в §1, т. 4 от „Допълнителни разпоредби“ на ЗА, се дава дефиниция на "кантора", като сграда или част от сграда, в която адвокатът, адвокатът от Европейския съюз или адвокатско дружество приема клиентите си, на чийто адрес адвокатът може да бъде намерен и който адрес и чийто номер на средства за комуникация са обявени в адвокатския съвет. Кантората може да бъде и в жилището на адвоката. От самото определение се вижда, че става въпрос за сграда – недвижим имот, съгласно определение по чл. 110 от Закона за собствеността. ВПО е юридическа практика, която не разполага с материален офис, обикновено се предоставят на услуги на клиенти от разстояние, чрез използване на технически средства за комуникация.

От гледна точка на юрисконсулт такова ограничение няма. Дори и в Проекта за ЗЮ, където в чл. 7 се регламентират правните служби, в които извършват дейността си юрисконсултите, като самостоятелни структурни подразделения, пряко подчинени на работодателя няма забрана. Ако се разгледа хипотезата, че едно предприятие изцяло или отчасти използва ИО в своето управление и желае да открие виртуална правна служба, няма пречка да се възползва, стига водената дейност, да е съобразена и да не противоречи на действащото законодателство.

Обобщено: Положението на юрисконсулт за използване на изцяло ИО в дейността си е по благоприятно от това на адвокат.

- от гледна точка на частично ИО

Напълно е възможно частично използване на ИО, както в дейността на адвокат така и на юрисконсулт. Няма специално законово ограничение за използване на услуги, базирани с ИО, стига да отговарят на действащото законодателство и етични правила. Проблемите посочените в т. 2. 3 при използване на ИО в дейността на адвокат или юрисконсулт, обаче си остават, като основни и за България.

Обобщено: По-малка е разликата по отношение за частично използване на ИО от адвокат или юрисконсулт в тяхната дейност.

3. ДЕЙНОСТ НА АДВОКАТ ИЛИ ЮРИСКОНСУЛТ, ПОРОДЕНА ОТ „ИЗЧИСЛЕНИЯ В ОБЛАК“

Използване на ИО неминуемо води и до поява на различни случаи в правната сфера и необходимостта от намеса на процесуалните представители - адвокат или юрисконсулт. В научната област се достига до твърдение за подразделенията на появили се нов вид правни случаи или т. нар. „нов тип искове“, свързани с ИО. А имен-

но, че те са разделени на възникващи: при търговски спорове, фокусирани върху договорното право и непозволено увреждане; при дела за интелектуална собственост, включително относно патенти, търговски марки, както и при нарушение на авторските права, също и искове, свързани със злоупотреби с търговска тайна; посегателства в личния живот, компютърна измама и делата, относно кибер престъпления [9]. Такова разделение все още не се наблюдава в България, но е от интерес за научната правна среда.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Общи проблеми при т. 2 и т. 3 са: няма единна регламентация по отношение на ИО; подценява се използването на мерки за сигурността; непознаваемостта на ИО; не се разглежда достатъчно в научната сфера; не се обучават кадри за сигурно използване на ИО.

Предложения de lege ferenda към тях: приемане на законова обща регламентация; да се наблегне на световно ниво решаване на проблемите свързани с ИО; проучване на рисковете и въвеждане на сигурност в ИО; по-голям брой научни форуми, конференции и др., както и обучение по проблематиката.

Пазарът на потребителски правни решения се променя по фундаментален начин, най-вече поради надмощие на Интернет. Традиционната структура се променя значително с използването на ИО. В това число, като последващо действие, промяна ще има и в дейността на процесуалните представители: адвокат и юрисконсулт. Включване на ИО, в упражняване на адвокатската професия и дейността на юрисконсултите е едно ново явление и то трябва да бъде разглеждано и коментирано в правната област, правилно регламентирано и осигурено със защитен механизъм. Защото възникването на едни бъдещи проблеми с поставената проблематика, трябва да бъдат обмисляни и разглеждани от сега, а не тяхното решаване да се отложи при възникването им.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Становище 05/2012 относно изчисленията в облак, Работна група за защита на личните данните по чл. 29, с. 5.

[2] TEN/452, Изчисленията в облак (cloud computing) в Европа, Европейският икономически и социален комитет, Брюксел, 26 октомври 2011 г.

[3] Granat, R., eLawyering for a Competitive Advantage – How to Earn Legal Fees While You Sleep, 2008, 1-13,

http://meetings.abanet.org/webupload/commupload/EP024500/relatedresources/eLawyering_for_Competitive_Advantage.pdf.

[4] The state bar of California standing committee on professional responsibility and conduct formal opinion No. 2012-184.

[5] Altman, S. Virtual Law Offices in the Clouds, K&L Gates, 31. 07. 2012, <http://www.legalcloudcentral.com/2012/07/articles/regulation/virtual-law-offices-in-the-clouds/>.

[6] Granat, R. Virtual Lawyering and "Virtual Presence" under Model Rule 5. 5 (b) (1), 30. 07. 2012, <http://www.elawyringredux.com/2012/07/articles/legal-ethics-1/virtual-lawyering-and-virtual-presence-under-model-rule-55-b-1/>.

[7] Становище на ЕИСК относно „Изчисленията в облак (cloud computing) в Европа“ (становище по собствена инициатива), ОБ С 24, 28. 01. 2012г.

[8] Kashi, J. Building a Virtual Law Firm Changes and Opportunities, January 2004, <http://apps.americanbar.org/lpm/lpt/articles/ft01042.html>.

[9] Wittow, M., Cloud Computing: Recent Cases and Anticipating New Types of Claims, The Computer & Internet Lawyer, Vol. 28, № 1, January 2011, 18 – 24.

За контакти:

Анелия Цветанова-Минчева, юрист, тел. : 0899 269 022, e-mail: anelia.tzvetanova@gmail.com, blog: www.mincheva.eu